

Pascal Gondolataiból.

1.

Képzeljünk el egy csomó láncokra vert, halálra ítélt embert. Egy részüket minden nap megfojtják a többiek szemeláttára. A megmaradtak a maguk sorsát látják társaikéban; fájdalommal és reménytelenül tekintenek egymásra és várják, míg rájuk kerül a sor. Ez az emberi élet képe.

2.

Mikor rágondolok, milyen kicsiny az én életem, amit elnyel a megelőző és az utána következő örökkévalóság, milyen kicsi az a hely, amit elfoglalok, sőt az is, melyet szememmel átfogok és amely elvész a tér határtalan végtelenségében, amiről nem tudok és ami rólam nem tud, elrémülök és meglepődöm rajta, miért vagyok inkább most, mint máskor, mert nem látok ebben semmi eszemmel megfoghatót. Ki küldött ide? Kinek a rendeletére és elhatározására jelöltetett ki számomra ez a hely és ez az idő?

3.

A végtelen térségek örökös hallgatása elrémít.

4.

Az ember nádszál, a leggyöngébb a természetben. De gondolkodó nádszál. Az egész világegyetemnek nem szükséges ellene fegyverkeznie, hogy összezúzza: egy kis pára, egy vízcsepp elég rá, hogy megölje. De ha a világegyetem összezúzná, akkor is nemezebb maradna gyilkosánál, mert ő tudja, hogy meghal, és hogy milyen előnye van fölötte a világmindenségnek, hanem a világmindenség erről mit se tud.

Tehát a gondolkodás minden mi méltóságunk. Ennek kell bennünket felemelő érzéssel eltölteni, nem a térnek vagy az időnek, amit nem tudunk egészen betölteni. Munkálkodjunk hát a jó gondolkodás érdekében: ez az erkölcs alepelve.

5.

Nem a térben kell méltóságomat keresnem, hanem gondolkodásom helyes rendjében. Nem volna többem, ha egész nagy földterületek lennének az enyéim, mert a térben a világegyetem magába zár és elnyel, mint valami pontot, de a gondolattal én zárom magamba őt.

Azokon az életsorokon, amelyeken a világ szerint legkönnyebb az élet, az Isten szerint való élet a legnehezebb; s megfordítva. Mi sem nehezebb a világ szerint, mint a hitnek élni; mi se könnyebb ennél az Isten szerint. Mi se könnyebb a világ szerint, mint nagy hivatalban és nagy vagyonban élni, s nincs nehezebb, mint ebben élni az Isten szerint úgy, hogy ne törődjön vele az ember és ne leljen benne a kedvét.

(H. N. J. fordítása)

TARTALOM.

A filozófia szabadsága. <i>Földes-Papp Károly</i> -tól	3
Egy magyar filozófiai forradalom tragédiája. <i>Horkay László</i> -tól	14
A kétarcú ember. <i>Simon Péter</i> -től	23
Shaftesbury. <i>Prohászka Lajos</i> -tól	35
A szellem. <i>Hegel G. F. W.</i> -től	73
<i>Pascal</i> Gondolataiból	79